

**REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNO IZBORNO POVJERENSTVO
REPUBLIKE HRVATSKE**

**KLASA: 030-03/22-01/02
URBROJ: 507-02/02-22-1**

Zagreb, 28. siječnja 2022.

**PREGLED RADA
DRŽAVNOG IZBORNOG POVJERENSTVA
REPUBLIKE HRVATSKE
U 2021.**

1. UVOD

Zakonom o Državnom izbornom povjerenstvu Republike Hrvatske, „Narodne novine“ br. 44/06¹ i 19/07² (dalje: Zakon o Državnom izbornom povjerenstvu), uređeno je osnivanje Državnog izbornog povjerenstva Republike Hrvatske (dalje: Državno izborni povjerenstvo) kao stalnog tijela, sastav Državnog izbornog povjerenstva, način izbora predsjednika, potpredsjednika i članova Državnog izbornog povjerenstva, djelokrug, način rada i odlučivanja, odnos s građanima, tijelima i institucijama u Republici Hrvatskoj, suradnja s međunarodnim organizacijama i institucijama, te ostala pitanja od značaja za obavljanje poslova iz djelokruga Državnog izbornog povjerenstva.

Zakonom o Državnom izbornom povjerenstvu je propisano da je Državno izborni povjerenstvo stalno i neovisno državno tijelo koje obavlja poslove iz svog djelokruga u skladu s navedenim Zakonom te zakonima kojima je regulirana provedba izbora u Republici Hrvatskoj, kao i provedba državnog, lokalnog i savjetodavnog referenduma.

Nadležnost Državnog izbornog povjerenstva u provedbi nadzora financiranja političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referenduma, propisana je Zakonom o financiranju političkih aktivnosti, izborne promidžbe i referenduma, „Narodne novine“ br. 29/19³ i 98/19⁴ (dalje: Zakon o financiranju).

Nadležnosti Državnog izbornog povjerenstva mogu se podijeliti na:

- a) nadležnost Državnog izbornog povjerenstva koja se odnosi na provedbu izbora i referenduma,
- b) nadležnost Državnog izbornog povjerenstva koja se odnosi na provedbu nadzora financiranja političkih aktivnosti (dalje: redovni godišnji nadzor financiranja), nadzora financiranja izborne promidžbe i nadzora financiranja referenduma i
- c) nadležnost Državnog izbornog povjerenstva koja je propisana člankom 11. st. 2. Zakona o Državnom izbornom povjerenstvu, a nije obuhvaćena točkom a) i to: davanje mišljenja za dogradnju i unapređivanje izbornog zakonodavstva te zakonodavstva koje regulira pitanje referenduma; određivanje načina arhiviranja i objavljivanja materijala o provedenim izborima i referenduma; objavljivanje periodičnih, stručnih publikacija vezano uz izborni sustav, provedbu izbora i praksu; utvrđivanje organizacije stručne službe, izabiranje tajnika i njegova zamjenika, te ostvarivanje suradnje s organizacijama u zemlji te s međunarodnim organizacijama i institucijama u domeni izbornog zakonodavstva i izbora uopće.⁵

U nastavku će se dati naglasci na najbitnije aktivnosti Državnog izbornog povjerenstva u 2021. godini. Godinu je obilježila priprema i provedba izbora članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave; izbora općinskih načelnika, gradonačelnika i župana te njihovih zamjenika te izbora zamjenika općinskih načelnika, gradonačelnika, župana iz reda pripadnika nacionalnih manjina, odnosno hrvatskoga naroda (dalje zajedno: lokalni izbori), dopunskih izbora članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave iz reda pripadnika nacionalne manjine, odnosno hrvatskoga naroda (dalje:

¹ dostupno na https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2006_04_44_1081.html

² dostupno na https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2007_02_19_773.html

³ dostupno na https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_03_29_602.html

⁴ dostupno na https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_10_98_1925.html

⁵ detaljan pregled nadležnosti Državnog izbornog povjerenstva opisan pod točkama a), b) i c) dostupan na <https://www.izbori.hr/site/o-povjerenstvu/nadleznost-povjerenstva/52>

dopunski izbori) i prijevremenih izbora članova Gradskog vijeća Grada Pazina i župana i zamjenika župana Međimurske županije (dalje: prijevremeni izbori) te pripadajućeg nadzora financiranja izborne promidžbe na navedenim izborima.

Pored navedenog, provodio se nadzor redovnog godišnjeg financiranja subjekata nadzora te nadzor financiranja referendumskih aktivnosti za četiri referendumske inicijative.

Državno izborno povjerenstvo je u 2021. godini nastavilo sa sanacijom oštećenja na zgradi koja su nastala kao posljedica potresa 2020. godine te je ispunilo svoje zakonske obveze u donošenju/sudjelovanju donošenja određenih internih, planskih i strateških dokumenata te je sudjelovalo u nacionalnoj međuresornoj suradnji i međunarodnim aktivnostima.

Rad Državnog izbornog povjerenstva je i u 2021. godini bio obilježen epidemijom bolesti COVID-19 uzrokovane virusom SARS-CoV-2. Navedeno se očitivalo u uvođenju rada od kuće u prva dva kvartala godine sukladno preporukama nadležnih tijela; osiguravanju dodatnog epidemiološkog okvira za sigurno provođenje lokalnih, dopunskih i prijevremenih lokalnih izbora te dominantno održavanje međunarodnih aktivnosti u virtualnom prostoru tj. na daljinu.

Pored epidemije, provedbu lokalnih i dopunskih izbora na području Sisačko-moslavačke županije dodatno je obilježio niz potres u 2020. i 2021. godini i njegove posljedice koje su se ogledale u poteškoćama s prostornim i ljudskim kapacitetima za provedbu izbora. One su uspješno nadvladane u suradnji s članovima nadležnih izbornih povjerenstava i u koordinaciji i pomoći Ministarstva unutarnjih poslova- Ravnateljstva civilne zaštite (dalje: Ravnateljstvo civilne zaštite).

2. LOKALNI IZBORI

Odlukama Vlade Republike Hrvatske KLASA: 022-03/21-04/105, URBROJ: 50301-21/06-21-2⁶; KLASA: 022-03/21-04/106, URBROJ: 50301-21/06-21-2⁷ i KLASA: 022-03/21-04/107, URBROJ: 50301-21/06-21-2⁸ od 14. travnja 2021., raspisani su lokalni izbori.

Navedene Odluke Vlade Republike Hrvatske stupile su na snagu 15. travnja 2021., a objavljene su u „Narodnim novinama“, broj 39/21.

Lokalni izbori održani su u nedjelju 16. svibnja 2021.

Drugi krug glasovanja za izbor općinskih načelnika, gradonačelnika i župana te njihovih zamjenika, održan je u nedjelju 30. svibnja 2021.; dok je treći krug glasovanja za izbor općinskog načelnika Općine Kraljevec na Sutli održan u nedjelju 13. lipnja 2021.

I ove izbore obilježila je epidemija bolesti COVID-19 uzrokovana virusom SARS-CoV-2 zbog koje su bile na snazi posebne epidemiološke mjere koje su utjecale na način provođenja izbora te zbog kojih je došlo do prilagodbe npr. provođenja edukacija izbornih tijela na daljinu kao i uspostava sigurnog epidemiološkog okvira za provedbu izbora kako bi se smanjila mogućnost prijenosa virusa, a kako je pobliže pojašnjeno pod točkom 2.10. dolje.

Pored navedenih otegotnih okolnosti, provedba lokalnih izbora na području Sisačko-moslavačke županije dodatno je bila obilježena posljedicama niza potresa iz 2020. i 2021. godine i nedostatnim prostornim i ljudskim kapacitetima. U koordinaciji sa Ravnateljstvom civilne zaštite Republike Hrvatske uspješno je organizirano 25 biračkih mjesta u šatorima kao alternativnim mjestima za biračka mjesta s obzirom da nije bilo moguće pronaći adekvatne zamjenske objekte za biračka mjesta na području pojedinih općina i gradova, a o čemu će biti riječi pod točkom 2.9. dolje.

2.1. OBVEZATNE UPUTE, OBRASCI I PRIOPĆENJA

Za provedbu lokalnih izbora, Državno izborno povjerenstvo donijelo je ukupno petnaest obvezatnih uputa. Dana 8. veljače 2021. donesene su tri obvezatne upute i to Obvezatne upute broj L I obrasci za pripremu i provedbu izbora – imenovanje izbornih tijela i određivanje biračkih mjesta; Obvezatne upute broj L II o zaštiti osobnih podataka te Obvezatne upute broj FL I o suradnji Državnog izbornog povjerenstva Republike Hrvatske i nadležnih izbornih povjerenstava u provedbi nadzora financiranja izborne promidžbe; koje upute su objavljene u Narodnim novinama broj 12/2021⁹ i na mrežnim stranicama Državnog izbornog povjerenstva.

Dana 14. travnja 2021. doneseno je 12 obvezatnih uputa i to Obvezatne upute broj L VII o imenovanju članova proširenih sastava izbornih povjerenstava; Obvezatne upute broj L VIII o imenovanju članova biračkih odbora; Obvezatne upute broj L III - redosljed izbornih radnji i tijek rokova; Obvezatne upute broj L IV o pravima i dužnostima promatrača; Obvezatne upute broj L V o načinu glasovanja birača s invaliditetom, nepismenih birača te birača koji nisu u

⁶ dostupna na [Odluka o raspisivanju izbora za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne \(regionalne\) samouprave \(nn.hr\)](#)

⁷ dostupna na [Odluka o raspisivanju izbora za općinske načelnike, gradonačelnike i župane te njihove zamjenike \(nn.hr\)](#)

⁸ dostupna na [Odluka o raspisivanju izbora za zamjenike općinskih načelnika, gradonačelnika i župana iz reda pripadnika nacionalnih manjina, odnosno iz reda pripadnika hrvatskog naroda \(nn.hr\)](#)

⁹ dostupno na <https://narodne-novine.nn.hr/search.aspx?sortiraj=4&kategorija=1&godina=2021&broj=12&rpp=10&qtype=1&pretraga=da>

možnosti pristupiti na biračko mjesto; Obvezatne upute broj L VI o načinu uređenja biračkog mjesta; Obvezatne upute broj LS I - postupak kandidiranja za izbor članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave; Obvezatne upute broj LS II - obrasci za postupak kandidiranja i za provedbu izbora članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (OLS I - OLS 12); Obvezatne upute broj LN I - postupak kandidiranja kandidata za izbor općinskih načelnika, gradonačelnika i župana te njihovih zamjenika; Obvezatne upute broj LN II - obrasci za postupak kandidiranja i za provedbu izbora općinskih načelnika, gradonačelnika i župana te njihovih zamjenika (OLN I - OLN 14); Obvezatne upute broj MLN I - postupak kandidiranja kandidata za izbor zamjenika općinskih načelnika, gradonačelnika i župana iz reda pripadnika nacionalnih manjina, odnosno zamjenika općinskog načelnika iz reda pripadnika hrvatskoga naroda; Obvezatne upute broj MLN II - obrasci za postupak kandidiranja i za provedbu izbora zamjenika općinskog načelnika, gradonačelnika i župana iz reda pripadnika nacionalnih manjina, odnosno zamjenika općinskog načelnika iz reda pripadnika hrvatskoga naroda (OMLN I - OMLN 13).

Obvezatne upute bile su objavljene u „Narodnim novinama“ 92/21¹⁰ kao i na mrežnim stranicama Državnog izbornog povjerenstva.

Za istaknuti je da je na ovim lokalnim izborima Državno izborno povjerenstvo napravilo iskorak kod imenovanja proširenih sastava izbornih povjerenstava i biračkih odbora kako bi popunio pravnu prazninu kako postupiti kada nadležno tijelo jedinice ne dostavi nadležnom izbornom povjerenstvu podatke o stranačkom sastavu svog predstavničkog tijela iz kojeg nedvojbeno proizlazi kojoj grupaciji (većinskoj ili oporbenoj) pripadaju političke stranke koje participiraju u tom tijelu, odnosno kada se predmetne političke stranke ne žele izjasniti kojoj grupaciji pripadaju. Stoga je to pitanje po prvi put uređeno obvezanim uputama o imenovanju članova proširenih sastava izbornih povjerenstava kao i o imenovanju članova biračkih odbora.

Državno izborno povjerenstvo je u razdoblju od 26. siječnja do 3. kolovoza 2021. objavilo na svojim mrežnim stranicama 38 priopćenja i obavijesti vezano za provedbu lokalnih izbora i nadzor financiranja izborne promidžbe kao i očitovanja vezano za aktualna pitanja od značaja za javnost.

2.2. IZBORNA TIJELA

U skladu s člankom 43. st. 1. Zakona o lokalnim izborima („Narodne novine“ br. 144/12¹¹, 121/16¹², 98/19¹³, 42/20¹⁴, 144/20¹⁵ i 37/21¹⁶; dalje u ovom poglavlju Zakon)¹⁷, Državno izborno povjerenstvo nadležno je za imenovanje županijskih izbornih povjerenstava i Izbornog povjerenstva Grada Zagreba, dok su u skladu s člankom 43. st. 2. Zakona, županijska izborna povjerenstva nadležna za imenovanje gradskih i općinskih izbornih povjerenstava na svom području.

Slijedom navedenog, Državno izborno povjerenstvo imenovalo je 20 županijskih izbornih povjerenstava i Izorno povjerenstvo Grada Zagreba, i to 126 osoba u stalni sastav i 117 osoba u prošireni sastav, dok su nadležna županijska izborna povjerenstva imenovala ukupno 555

¹⁰ dostupno na <https://narodne-novine.nn.hr/search.aspx?sortiraj=4&kategorija=1&godina=2021&broj=92&rpp=10&qtype=1&pretraga=da>

¹¹ dostupno na https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2012_12_144_3074.html

¹² dostupno na https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2016_12_121_2629.html

¹³ dostupno na https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_10_98_1937.html

¹⁴ dostupno na https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_04_42_881.html

¹⁵ dostupno na https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_12_144_2763.html

¹⁶ dostupno na https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_04_37_757.html

općinskih i gradskih izbornih povjerenstava i to 3.330 osoba u stalni sastav i 2.913 u prošireni sastav.

Zbog epidemioloških mjera, ali i pozitivnih komentara izbornih povjerenstava s predsjedničkih i parlamentarnih izbora 2019. i 2020. godine, Državno izborno povjerenstvo je i za lokalne izbore u suradnji s CARNET-om, organiziralo edukaciju izbornih povjerenstava putem *webinara* s interaktivnim chatom.

Edukacija je emitirana je 26. veljače 2021. i na njoj je sudjelovalo cca 2.780 predstavnika nadležnih izbornih povjerenstava.

S ciljem edukacije članova biračkih odbora, Državno izborno povjerenstvo izradilo je i na mrežnoj stranici objavilo Podsjetnik za rad biračkih odbora na Lokalnim izborima 2021. te je u suradnji s CARNET-om pripremio *webinar* Edukacija biračkih odbora–Lokalni izbori 2021. koji je imao cca 41.880 pregleda.

2.3. JEDINSTVENA INFORMATIČKA PODRŠKA LOKALNIM IZBORIMA

U cilju jednoobrazne provedbe lokalnih izbora, Državno izborno povjerenstvo osiguralo je jedinstvenu informatičku podršku nižim izbornim povjerenstvima. Od najznačajnijih aplikacija koje su bile na raspolaganju izbornim povjerenstvima ističu se kandidatura, birački odbori, serijski brojevi i rezultati. Radi olakšanja korištenja informatičke podrške, Državno izborno povjerenstvo imenovalo je 20 županijskih informatičkih koordinatora, koordinatoricu za Grad Zagreba, informatičku koordinatoricu za obavljanje poslova iz nadležnosti Ministarstva financija Republike Hrvatske - Porezne uprave te informatičkog koordinatora Državnog izbornog povjerenstva.

Za informatičke koordinatore je prije izbora bila održana i online radionica na kojoj su se upoznali s glavnim novinama u korištenju aplikacija.

S obzirom na složenost provedbe lokalnih izbora i potrebnih sustava koji su trebali istu pratiti, Državno izborno povjerenstvo dodatno je usko surađivalo s pružateljem usluga informatičke podrške kako bi informatički sustavi zadovoljavali sve potrebe povjerenstava, a rad na istima započeo još krajem 2020. godine. Dio informatičke podrške provedbi nadzora financiranja izborne promidžbe pobliže je opisan pod 5.2.1. dolje

2.4. BIRAČKA MJESTA

Za provedbu lokalnih izbora određeno je ukupno 6.572 biračkih mjesta.

S obzirom na posljedice potresa na području Sisačko-moslavačke, Zagrebačke te Karlovačke županije, nadležna izborna povjerenstva morala su izmjestiti biračka mjesta u odgovarajuće druge objekte. Međutim, na području općina Donji Kukuruzari i Majur te gradova Sisak, Glina i Petrinja, to nije bilo moguće pa je Državno izborno povjerenstvo, u suradnji s Ravnateljstvom civilne zaštite i nadležnim izbornim povjerenstvima ishodilo postavljanje 25 šatora za potrebe 25 biračkih mjesta, a kako je pojašnjeno u točki 2.9. dolje.

2.5. PROMATRAČI

Pravo promatranja lokalnih izbora u skladu sa Zakonom i Obvezatnim uputama imali su promatrači političkih stranaka; promatrači birača koji su predložili kandidacijsku listu birača, odnosno kandidata; promatrači kandidata grupe birača; promatrači nevladinih udruga i strani promatrači.

Državno izborno povjerenstvo je sukladno zakonskim ovlastima izdao dozvolu za promatranje svog rada dvjema nevladinim udrugama i to udruzi GONG i Romskom nacionalnom vijeću – RNV.

2.6. REZULTATI GLASOVANJA

Sukladno svojoj zakonskoj obvezi, Državno izborno povjerenstvo objavljivalo je informaciju o rezultatima provedenih lokalnih izbora u 576 jedinica samouprave (428 općina, 127 gradova, 20 županija i u Gradu Zagrebu) na svojim mrežnim stranicama od 16. svibnja 2021. u 21,00 sat, s ažuriranjima svakih 15 minuta.

Zbog utvrđenih nepravilnosti (viška glasačkih listića u glasačkoj kutiji) na sedam biračkih mjesta, i to u općinama Donja Voća, Gunja, Trpinja, Marčana i Župa dubrovačka te u gradovima Orahovica i Vrlika, poništeni su rezultati glasovanja za pojedinu vrstu/vrste izbora te je na tim biračkim mjestima 23. svibnja 2021. ponovljeno glasovanje.

30. svibnja 2021. održan je drugi krug glasovanja za izbor općinskog načelnika, gradonačelnika, župana i gradonačelnika Grada Zagreba te njihovih zamjenika u 432 jedinice samouprave (u 75% jedinica samouprave, i to: u 87 općina, 56 gradova, 14 županija i Gradu Zagrebu), na ukupno 5.496 biračkih mjesta i ponovljeni izbor članova Općinskog vijeća Općine Kneževi Vinogradi na osam biračkih mjesta. Prvi privremeni rezultati drugog kruga glasovanja objavljuvani su na mrežnoj stranici Državnog izbornog povjerenstva 30. svibnja 2021. s početkom u 20,00 sati, s ažuriranjima svakih 10 minuta.

Zbog utvrđenih nepravilnosti (viška glasačkih listića u glasačkoj kutiji) na tri biračka mjesta, i to općini Jarmina te gradovima Cres i Petrinja, poništeni su rezultati glasovanja za izbor općinskog načelnika odnosno gradonačelnika, a na kojima je glasovanje ponovljeno 6. lipnja 2021.

13. lipnja 2021. održan je treći krug izbora za općinskog načelnika Općine Kraljevec na Sutli.

Odluke nadležnih izbornih povjerenstava o konačnim rezultatima lokalnih izbora objavljene su na oglasnim pločama i mrežnim stranicama jedinica samouprave nakon isteka rokova za zaštitu izbornog prava.

2.7. PRIGOVORI ZBOG NEPRAVILNOSTI U POSTUPKU KANDIDIRANJA I U POSTUPKU IZBORA

Državno izborno povjerenstvo zaprimilo je ukupno 12 prigovora, od toga četiri prigovora zbog nepravilnosti u postupku kandidiranja, te osam prigovora zbog nepravilnosti u postupku izbora.

Prigovori zbog nepravilnosti u postupku kandidiranja bili su izjavljeni protiv rješenja županijskih izbornih povjerenstava kojima je njihova kandidatura bila odbijena zbog utvrđenog nedovoljnog broja pravovaljanih potpisa birača. Državno izborno povjerenstvo je povodom prigovora izvršilo, uz prisutnost predstavnika podnositelja prigovora, provjeru prikupljenih potpisa birača te je u sva tri slučaja potvrđena odluka nadležnih županijskih izbornih povjerenstava, dok je u jednom slučaju podnositelj prigovora, nakon dodatne provjere prikupljenih potpisa birača, povukao svoj prigovor.

Prigovori izjavljeni zbog nepravilnosti u postupku provedbe izbora odnosili su se na utvrđene rezultate glasovanja na pojedinim biračkim mjestima zbog čega se tražio uvid u izborni materijal i ponovno prebrojavanje glasova na biračkim mjestima na području određenih općina i gradova. Od osam prigovora, Državno izborno povjerenstvo je jedan prigovor prihvatilo, utvrdio rezultate glasovanja na određenom biračkom mjestu i naložio županijskom izbornom povjerenstvu da ispravi rezultate glasovanja, jedan je djelomično prihvatio i preinačio rezultate

glasovanja na više biračkih mjesta na području više općina i gradova, dok su ostali prigovori odbijeni.

2.8. MEDIJSKO PRAĆENJE LOKALNIH IZBORA

Državno izborno povjerenstvo je i na ovim izborima, tijekom cijele provedbe izbora, održavalo intenzivnu komunikaciju s medijima s ciljem pravovremenog obavještanja javnosti o svim fazama izbornog procesa.

Tako je Državno izborno povjerenstvo održalo dvije tiskovne konferencije i to 30. travnja 2021. vezano za predaju kandidatura, organizaciju glasovanja u Sisačko-moslavačkoj županiji, epidemiološki okvir te nadzor financiranja izborne promidžbe te 17. svibnja 2021. s osvrtnom na okončani prvi krug izbora, daljnju proceduru u vezi sa zaštitom izbornog prava, drugi krug glasovanja te rokove za dostavu financijskih izvješća.

Dužnosnici Državnog izbornog povjerenstva dali su sveukupno 125 izjava za elektroničke i tiskane medije te HINA-u. Izjave su davane u sjedištu Državnog izbornog povjerenstva, tijekom jednog i drugog izbornog dana u Hrvatskom saboru, te u prostorima medijskih kuća odnosno putem telefona.

Napominje se da je na ovim lokalnim izborima određeni dio zahtjeva za izjave prosljeđen nadležnim županijskim, gradskim i općinskim izbornim povjerenstvima, na mjerodavno postupanje.

Na mrežnim stranicama Državnog izbornog povjerenstva također su bila objavljena priopćenja iz točke 2.1. gore.

2.9. ORGANIZACIJA PROVEDBE LOKALNIH IZBORA U SISAČKO-MOSLAVAČKOJ ŽUPANIJU

Kako bi se pravovremeno osigurali organizacijsko-tehnički preduvjeti za rad izbornih povjerenstava i biračkih odbora na području potresom pogođene Sisačko-moslavačke županije, Državno izborno povjerenstvo je pripremne radnje započelo još početkom 2021. godine. Tako je 20. siječnja 2021. održan sastanak s predstavnicima Ministarstva pravosuđa i uprave vezano za provedbu lokalnih izbora na potresom pogođenim područjima. Naglasak sastanka bio je na mogućnosti ostvarenja aktivnog biračkog prava birača koji su napustili mjesto prebivališta zbog posljedica potresa kao i na određivanju alternativnih lokacija biračkih mjesta i olakšavanja ostvarenja aktivnog biračkog prava biračima koji će se nalaziti u mjestu svog prebivališta.

Dana 1. ožujka 2021. održan je daljnji operativni sastanak u Petrinji kojem su prisustvovali predstavnici Državnog izbornog povjerenstva, Županijskog izbornog povjerenstva Sisačko-moslavačke županije, Ministarstva pravosuđa i uprave i Stožera civilne zaštite za otklanjanje posljedica katastrofe uzrokovane potresom. Na sastanku su se predstavnici Stožera civilne zaštite obvezali nadležnim izbornim povjerenstvima pružiti svu potrebnu tehničku i logističku pomoć u osiguranju drugih odgovarajućih lokacija za određivanje biračkih mjesta i provedbu lokalnih izbora na tom području općenito.

U tu svrhu je usuglašeno da će Ravnateljstvo civilne zaštite ustupiti šatore i popratnu logistiku (namještaj, struja, sanitarni čvorovi i sl.) za biračka mjesta koja ne mogu smjestiti u drugi odgovarajući čvrsti objekt.

Dana 26. travnja 2021. obišteno je svih 25 lokacija na kojima se imalo postaviti šator za potrebe biračkih mjesta.

Ostvarena je i suradnja s Državnim hidrometeorološkim zavodom koji je dostavljao detaljne vremenske prognoze za dane izbora kako bi se u slučaju nepovoljnih vremenskih prilika, mogao

planirati optimalan broj mobilnih timova Civilne zaštite u slučaju potrebe za intervencijama na šatorima zbog vjetera, kiše i sl.

Zaključno se može izvesti da je pravovremenom pripremom i koordinacijom rada od strane Državnog izbornog povjerenstva i suradnjom s nadležnim izbornim povjerenstvima i Ravnateljstvom civilne zaštite omogućeno nesmetano glasovanje biračima na potresom pogođenom području, uz poštovanje svih epidemioloških mjera.

2.10. PROVEDBA IZBORA TIJEKOM EPIDEMIJE SARS-CoV-2 (COVID-19)

Državno izborno povjerenstvo je i na lokalnim izborima primijenilo praksu s parlamentarnih izbora 2020. godine u pogledu osiguranja odgovarajućeg epidemiološkog okvira za sigurno i zakonito provođenje lokalnih izbora. Model koji je razvilo Državno izborno povjerenstvo je bio i u Europi prepoznat kao podesan način provedbe izbora te je tako kolegama iz Finske poslužilo kao vodilja pri organizaciji njihovih lokalnih izbora 2021. godine.

Kao rezultat suradnje s Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo (dalje u tekstu: HZJZ), HZJZ je 1. travnja 2021. donio Preporuke za epidemiološke mjere u izbornom procesu Prikupljanje potpisa birača i Preporuke vezane uz epidemiološke mjere u izbornom procesu – Rad izbornih tijela; 14. travnja 2021. Priopćenje vezano uz epidemiološke preporuke za provođenje lokalnih izbora 2021.; a 27. travnja 2021. Preporuke za sprečavanje zaraze bolešću COVID-19 tijekom održavanja izbornih skupova.

Navedene preporuke odnosile su se na izborne procese prije samog izbornog dana i njima se nastojalo osigurati prikladan epidemiološki okvir za sigurno poduzimanje izbornih radnji uz minimaliziranje mogućnosti širenja zaraze.

Za sam izborni dan, Državno izborno povjerenstvo je pak donijelo 7. svibnja 2021. Tehničku uputu Državnog izbornog povjerenstva pripremljenu u suradnji s Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo – glasanje na dan izbora i osiguranje epidemiološke zaštite svih sudionika na biračkim mjestima.

U navedenoj tehničkoj uputi vodilo se računa da se osigura epidemiološki okvir za sigurnu provedbu izbora i očuvanje zdravlja svih izbornih sudionika i birača s jedne strane, te s druge strane omogućavanje prava glasanja biračima koji su u samoizolaciji ili koji su zaraženi koronavirusom, sve u skladu s epidemiološkim mjerama i odlukama Stožera civilne zaštite na snazi u Republici Hrvatskoj.

Izborna tijela, izborni sudionici i birači pozitivno su prihvatili navedeni epidemiološki okvir te se može zaključiti da su i u tom aspektu lokalni izbori uspješno provedeni.

2.11. TROŠKOVI PROVEDBE IZBORA

Sukladno zakonskim propisima, sredstva za pokriće troškova lokalnih izbora pojedine jedinice lokalne i područne (regionalne) osigurava se u proračunu te jedinice. Ove godine je Državno izborno povjerenstvo radi vlastite evidencije zatražilo dostavu podataka o utrošenim sredstvima za potrebe provedbe lokalnih izbora od svih županijskih, gradskih i općinskih povjerenstava. Prema zaprimljenim podacima (u kojima nedostaju podaci za Grad Rovinj, Grad Slatinu, Grad Kumrovec te pretežni dio podataka za Sisačko-moslavačku i Zadarsku županiju), ukupan trošak provedbe lokalnih izbora iznosio je 144.152.581,99 kn.

Dodatno se navodi da je Državno izborno povjerenstvo snosilo trošak informatičke podrške provedbi lokalnih izbora u iznosu od 10.249.187,50 kn te trošak naknade informatičkim koordinatorima u iznosu od 250.421,46 kn.

3. DOPUNSKI IZBORI

Odlukom Vlade Republike Hrvatske, KLASA: 022-03/21-04/279, URBROJ: 50301-21/06-21-2 od 19. kolovoza 2021.¹⁸ raspisani su dopunski izbori za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave iz reda pripadnika nacionalne manjine, odnosno iz reda pripadnika hrvatskoga naroda (dalje: dopunski izbori).

Navedena Odluka stupila je na snagu 24. kolovoza 2021., a objavljena je u „Narodnim novinama“ broj 92/21.

Dopunski izbori održani su u nedjelju, 3. listopada 2021.

Navedenom odlukom raspisano je ukupno 86 dopunskih izbora u 82 izborne jedinice, i to u 55 općina, 16 gradova, 10 županija i Gradu Zagrebu. Do povećanja broja raspisanih izboru odnosu na 2017. godinu kada ih je bilo samo tri, leži u izmjenama članka 107. Zakona o lokalnim izborima koja je objavljena u Narodnim novinama br. 144/20¹⁹ po kojoj se, u slučaju da se na *redovnim* izborima za članove predstavničkih tijela ne osigura odgovarajuća zastupljenost određene nacionalne manjine, odnosno hrvatskoga naroda, odmah raspisuju dopunski izbori, bez mogućnosti osiguravanja navedene zastupljenosti ispunjavanjem određenih uvjeta kako je to bilo propisano prije promjene navedenog članka.

2021. faktički je održano 77 dopunskih izbora u 74 izborne jedinice, na kojima se biralo ukupno 90 članova predstavničkih tijela iz reda pripadnika nacionalne manjine, odnosno hrvatskoga naroda. Napominjemo da se dopunski izbori nisu održali u općinama Petrijanec, Velika Pisanica, Štefanje, Vrsi, Zemunik Donji, Ernestinovo, Petlovac, Bogdanovci i Kotoriba jer nadležna izborna povjerenstva nisu zaprimila niti jednu pravovaljanu kandidacijsku listu za dopunske izbore.

Dopunski izbori predstavljaju nastavak lokalnih izbora tako da su novine primijenjene na lokalnim izborima primijenjene i na dopunskim izborima, a zadržan je i kontinuitet imenovanih županijskih izbornih povjerenstava. Na ovim izborima nije bilo potrebe za određivanjem biračkih mjesta u šatorima.

3.1. OBVEZATNE UPUTE, OBRASCI I PRIOPĆENJA

Za provedbu dopunskih izbora, Državno izborna povjerenstvo donijelo je 19. kolovoza 2021. sljedeće obvezatne upute: Obvezatne upute broj DLS I - redosljed izbornih radnji i tijekom rokova; Obvezatne upute broj DLS II - obrasci za postupak kandidiranja i za provedbu dopunskih izbora; Obvezatne upute broj DLS III - postupak kandidiranja; Obvezatne upute broj DLS IV - o primjeni obvezatnih uputa koje upute su objavljene u Narodnim novinama broj 92/21²⁰ i na mrežnim stranicama Državnog izbornog povjerenstva.

Državno izborna povjerenstvo je u razdoblju od 9. kolovoza do 3. studenoga 2021. na svojim mrežnim stranicama objavilo 10 priopćenja vezano za provedbu dopunskih izbora i nadzor financiranja izborne promidžbe.

¹⁸ dostupna na [Odluka o raspisivanju dopunskih izbora za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne \(regionalne\) samouprave iz reda pripadnika nacionalne manjine, odnosno iz reda pripadnika hrvatskog naroda \(nn.hr\)](#)

¹⁹ dostupno na https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_12_144_2763.html

²⁰ dostupno na <https://narodne-novine.nn.hr/search.aspx?sortiraj=4&kategorija=1&godina=2021&broj=92&rpp=10&qtype=1&pretraga=da>

3.2. IZBORNA TIJELA

Uzimajući u obzir zauzeti stav Državnog izbornog povjerenstva da su dopunski izbori nastavak lokalnih izbora, zatim činjenicu da se neki dopunski izbori održavaju samo na razini županije, a neki samo na razini općina i gradova na području određene županije, te mali broj birača i posljedično manji broj određenih biračkih mjesta na dopunskim izborima u odnosu na lokalne izbore; izborna tijela sastavljena su na način da je sastav županijskih izbornih povjerenstava i Izbornog povjerenstva Grada Zagreba ostao je isti kao i na lokalnim izborima, dok je sastav gradskih i općinskih izbornih povjerenstava ovisio o tome na kojoj su se razini održavali dopunski izbori.

Tako je u provedbi dopunskih izbora sudjelovalo 89 izbornih povjerenstava, i to: 55 općinskih izbornih povjerenstava, 16 gradskih izbornih povjerenstava 17 županijskih izbornih povjerenstava i Izorno povjerenstvo Grada Zagreba. Napominje se da je radi ekonomičnosti, manji broj gradskih i općinskih izbornih povjerenstava bio imenovan u istom sastavu.

Za provedbu dopunskih izbora imenovano je ukupno 1.850 članova biračkih odbora.

Državno izorno donijelo je Podsjetnik za rad na biračkim mjestima na dopunskim izborima.

3.3. JEDINSTVENA INFORMATIČKA PODRŠKA LOKALNIM IZBORIMA

I za dopunske izbore, Državno izorno povjerenstvo osiguralo je jedinstvenu informatičku podršku nižim izbornim povjerenstvima. Državno izorno povjerenstvo imenovalo je 17 županijskih informatičkih koordinadora, koordinatoricu za Grad Zagreba te informatičkog koordinadora Državnog izbornog povjerenstva. Napominje se da je prvotno imenovana i informatička koordinatorica za obavljanje poslova iz nadležnosti Ministarstva financija Republike Hrvatske - Porezne uprave, no da se u konačnici nisu koristili resursi Porezne uprave za potrebe unosa rezultata dopunskih izbora.

Za informatičke koordinate je prije izbora bila održana i online radionica na kojoj su se upoznali s glavnim novinama u korištenju aplikacija u odnosu na lokalne izbore.

3.4. PROMATRAČI

Pravo promatranja lokalnih izbora u skladu sa Zakonom i Obvezatnim uputama imali su promatrači političkih stranaka; promatrači birača koji su predložili kandidacijsku listu birača, odnosno kandidata; promatrači kandidata grupe birača; promatrači nevladinih udruga i strani promatrači.

Državno izorno povjerenstvo nije zaprimilo zahtjev za promatranje svog rada na dopunskim izborima.

3.5. REZULTATI GLASOVANJA

Sukladno svojoj zakonskoj obvezi, Državno izorno povjerenstvo objavilo je informaciju o rezultatima dopunskih izbora na svojim mrežnim stranicama 4. studenoga 2021., nakon što su prvotno rezultati bili objavljeni na mrežnim stranicama jedinica samouprave u kojima su se proveli dopunski izbori za njihovo predstavničko tijelo.

Odluke o konačnim rezultatima izbora objavljene su na oglasnim pločama i mrežnim stranicama jedinica samouprave.

Dodatno se ističe da je u skladu s podacima Ministarstva pravosuđa i uprave na izboru članova županijskih skupština i Gradske skupštine Grada Zagreba aktivno biračko pravo imalo ukupno 121.956 birača pripadnika nacionalnih manjina od kojih je 12.106 birača, odnosno 9,92% pristupilo izborima. Na izboru općinskih i gradskih vijeća aktivno biračko pravo imalo je 40.429 birača pripadnika nacionalnih manjina, odnosno hrvatskoga naroda od kojih je 5.792 birača, odnosno 14,32 % pristupilo izborima. Od 17 županija, na biračkim mjestima na području 11 županija, na ukupno 171 biračkom mjestu, odnosno na 30,26% biračkih mjesta, glasovanju nije pristupio niti jedan birač, dok je na području 10 županija, na ukupno 31 biračkom mjestu, odnosno na 5,49% biračkih mjesta, glasovanju pristupio samo po jedan birač.

3.6. PRIGOVORI ZBOG NEPRAVILNOSTI U POSTUPKU KANDIDIRANJA I U POSTUPKU IZBORA

Državno izborno povjerenstvo zaprimilo je na izborni dan zaprimio dva prigovora zbog nepravilnosti u postupku izbora koja su se odnosila na sastav biračkih odbora koji prigovori su rješenjem odbačeni kao nepravovremeni. Na navedena rješenja nije bilo žalbi. Prigovora zbog nepravilnosti u postupku kandidiranja nije bilo.

3.7. PROVEDBA IZBORA TIJEKOM EPIDEMIJE SARS-CoV-2 (COVID-19)

Epidemiološki okvir za sigurno provođenje dopunskih izbora u vrijeme epidemije zadržan je s lokalnih izbora te je HZJZ dana 13. kolovoza 2021. donio Preporuke vezane uz epidemiološke mjere u izbornom procesu – Rad izbornih tijela te Osiguranje epidemioloških mjera u izbornom procesu, a dana 2. rujna 2021. Preporuke za sprječavanje zaraze bolešću COVID-19 tijekom održavanja izbornih skupova

Za sam izborni dan, Državno izborno povjerenstvo je pak objavilo 23. rujna 2021. Tehničku uputu Državnog izbornog povjerenstva pripremljenu u suradnji s Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo – glasanje na dan izbora i osiguranje epidemiološke zaštite svih sudionika na biračkim mjestima-Dopunski izbori 2021. i prijevremeni izbori za Gradsko vijeće Grada Pazina.

3.8. TROŠKOVI PROVEDBE IZBORA

Državno izborno povjerenstvo je kao i za lokalne izbore, radi svoje evidencije, zatražilo dostavu podataka o utrošenim sredstvima za potrebe provedbe dopunskih izbora od županijskih, gradskih i općinskih povjerenstava koji su provodili dopunske izbore. U trenutku pripreme ovog dokumenta, podaci još nisu bili cjeloviti.

Dodatno se navodi da je Državno izborno povjerenstvo snosilo trošak informatičke podrške provedbi lokalnih izbora u iznosu od 1.963.450,00kn te trošak naknade informatičkim koordinatorima u iznosu od 83.723,02 kn.

4. PRIJEVREMENI LOKALNI IZBORI

U 2021. godini održani su prijevremeni lokalni izbori kako slijedi:

- 3. listopada 2021. prijevremeni izbori za članove Gradskog vijeća Grada Pazina;
- 28. studenoga 2021. prijevremeni izbori za župana i zamjenika župana Međimurske županije.

4.1. OBVEZATNE UPUTE, PRIOPĆENJA I OBAVIJESTI

U provedbi prijevremenih izbora za članove Gradskog vijeća Grada Pazina, Državno izborno povjerenstvo donijelo je:

- 26. kolovoza 2021. Obvezatne upute broj LS-I Redoslijed izbornih radnji i tijek rokova, Obvezatne upute broj LS-II o obrascima za postupak kandidiranja i primjeni obvezatnih uputa i obrazaca na prijevremenim izborima, Obvezatne upute broj LS III –način imenovanja članova proširenog sastava izbornih povjerenstava; Obvezatne upute broj LS IV-način imenovanja članova biračkih odbora, sve objavljeno u „Narodnim novinama“ br. 94/21²¹;
- u razdoblju od 26. kolovoza 2021. do 3. studenog 2021. deset priopćenja vezano za provedbu prijevremenih izbora i nadzor financiranja izborne promidžbe.

U provedbi prijevremenih izbora za župana i zamjenika župana Međimurske županije, Državno izborno povjerenstvo donijelo je:

- 21. listopada 2021. Obvezatne upute broj LN I - redoslijed izbornih radnji i tijek rokova; Obvezatne upute broj LN II -obraci za postupak kandidiranja i primjena obvezatnih uputa i obrazaca na prijevremenim izborima za župana i zamjenika župana Međimurske županije; Obvezatne upute broj LN III -o imenovanju članova proširenih sastava izbornih povjerenstava; Obvezatne upute broj LN IV -o imenovanju članova biračkih odbora, sve objavljeno u „Narodnim novinama“ br. 114/21²²;
- u razdoblju od 21. listopada 2021. do 25. studenog 2021. sedam priopćenja vezano za provedbu prijevremenih izbora i nadzor financiranja izborne promidžbe.

Prijevremeni izbori za članove Gradskog vijeća Grada Pazina održavali su se na isti dan kao i Dopunski izbori te su vrijedile iste upute HZJZ-a za provođenje izbora na siguran način s obzirom na epidemiju Covida-19 kao i Tehničke upute Državnog izbornog povjerenstva, dok su provedbu prijevremenih izbora za župana i zamjenika župana Međimurske županije donesene posebne upute HZJZ-a i Tehnička uputa Državnog izbornog povjerenstva. Potonje upute su reflektirale nove epidemiološke mjere na snazi u Republici Hrvatskoj te su svi članovi izbornih tijela i stručnih timova morali imati važeću COVID potvrdu nadležnog tijela da su dovršili primarno cijepljenje protiv COVID-19 ili da su preboljeli COVID-19 ili koji su imali negativan rezultat provedenog brzog antigenskog testa ili RT PCR testa.

²¹ dostupno na <https://narodne-novine.nn.hr/search.aspx?sortiraj=4&kategorija=1&godina=2021&broj=94&rpp=10&qtype=1&pretraga=da>

²² dostupno na <https://narodne-novine.nn.hr/search.aspx?sortiraj=4&kategorija=1&godina=2021&broj=114&rpp=10&qtype=1&pretraga=da>

5. REDOVNI GODIŠNJI NADZOR FINANCIRANJA I NADZOR FINANCIRANJA IZBORNE PROMIDŽBE

5.1. REDOVNI GODIŠNJI NADZOR FINANCIRANJA

5.1.1. Redovni godišnji nadzor financiranja

Tijekom 2021. Državno izborno povjerenstvo je provodilo redovni godišnji nadzor financiranja nad 1.353 subjekata i to:

- 171 političkih stranaka, od čega 24 parlamentarnih te 147 izvanparlamentarnih;
- 6 nezavisnih zastupnika;
- 1.176 članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave izabраниh s liste grupe birača (dalje: nezavisni vijećnici).

Po provedenom redovnom godišnjem nadzoru financiranja za 2019. godinu, Državno izborno povjerenstvo je 4. ožujka 2021. donijelo:

- Izvješće o obavljenom nadzoru godišnjeg financijskog poslovanja i godišnjih financijskih izvještaja za 2019. političkih stranaka, nezavisnih zastupnika i članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave izabраниh s liste grupe birača²³

Tijekom 2021. godine provodio se nadzor redovnog godišnjeg financiranja za 2020. godinu te se usvajanje izvješća o provedenom nadzoru očekuje u siječnju 2022. godine.

5.1.2. Povrede Zakona o financiranju

Nastavno na Izvješće iz prethodne točke, Državno izborno povjerenstvo je u 2021. godini podnijelo 212 obavijesti Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske (i to 53 za političke stranke, 158 za nezavisne vijećnike i jednu za nezavisnog zastupnika).

U odnosu na nadzor objave polugodišnjih izvješća o donacijama za 2021. godinu, Državno izborno povjerenstvo podnijelo je 88 obavijesti nadležnim državnim odvjetništvima o povredi roka za predaju polugodišnjih izvještaja za političke stranke.

U nadzoru predaje godišnjeg financijskog izvještaja s propisanim priložima za 2020. godinu na način i u roku sukladno čl. 52. Zakona o financiranju, Državno izborno povjerenstvo donijelo je 42 odluke o privremenoj obustavi isplate sredstava za redovito godišnje financiranje iz proračuna jedinice lokalne ili područne (regionalne) samouprave (i to za 37 nezavisna vijećnika i tri političke stranke). Za četiri nezavisna vijećnika koji su tijekom godine ispunili svoju obvezu, donesene su pripadajuće odluke o obustavi izvršenja Odluke Državnog izbornog povjerenstva o privremenoj obustavi isplate sredstava za redovito godišnje financiranje iz proračuna jedinice lokalne ili područne (regionalne) samouprave, dok je za 32 nezavisna vijećnika i tri političke stranke koje nisu ni do 31. prosinca 2021. ispunili svoju obvezu o dostavi financijskih izvještaja s propisanim priložima za 2019. godinu, Državno izborno povjerenstvo u siječnju 2022. donijelo pripadajuće odluke o gubitku prava na isplatu preostalog iznosa sredstava za redovito godišnje financiranje iz proračuna jedinice lokalne ili područne

²³ Dostupno na https://www.izbori.hr/site/UserDocslmages/2021/Nadzor%20financiranja%20-%20Redovni%20godisnji%20nadzor/Izvjescje_o_obavljenom_nadzoru_redovnog_financiranja_2019..pdf

(regionalne) samouprave. Za jednog nezavisnog vijećnika u siječnju 2022. donesena je Odluka o obustavi postupka zbog smrti.

5.2. NADZOR FINANCIRANJA IZBORNE PROMIDŽBE

5.2.1. Lokalni izbori

5.2.1.1. Novine u nadzoru financiranja izborne promidžbe na lokalnim izborima

Suradnja s nadležnim županijskim, gradskim i općinskim izbornim povjerenstvima

Sukladno zakonskim propisima, nadzor financiranja izborne promidžbe na lokalnim izborima provodio se u suradnji s nadležnim županijskim, gradskim i općinskim izbornim povjerenstvima. Kao iskorak u provedbi nadzora financiranja izborne promidžbe, Državno izborno povjerenstvo donijelo je Obvezatne upute broj FL I o suradnji Državnog izbornog povjerenstva Republike Hrvatske i nadležnih izbornih povjerenstava u provedbi nadzora financiranja izborne promidžbe koje je sadržavalo detaljne upute o obvezama nadležnih izbornih povjerenstava u provedbi nadzora financiranja izborne promidžbe te korištenju informacijskog sustava/aplikacije Nadzor financiranja izborne promidžbe.

S obzirom na novine u postupanju nadležnih izbornih povjerenstava, Državno izborno povjerenstvo je u suradnji s CARNET-om organiziralo edukaciju članova izbornih povjerenstava i osoba iz stručnih timova koje su bile zadužene za nadzor financiranja u svom izbornom povjerenstvu putem interaktivnog *webinara*.

Aplikacija Nadzor financiranja izborne promidžbe (dalje: NFIP)

Državno izborno povjerenstvo također je osiguralo korištenje aplikacije NFIP preko koje su niža izborna povjerenstva mogla pratiti unose podataka subjekata nadzora, kontrolirati podatke za koje su nadležni temeljem gore spomenutih obvezatnih uputa te evidentirati utvrđene povrede te druge potrebne podatke.

NFIP je pružio potporu i u izradi izvješća o provedenom nadzoru financiranja izbornih subjekata, pripremi podnesaka kojim se traže očitovanja od izbornih subjekata, izradi administrativnih sankcija i obavijesti Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske u slučaju utvrđenih povreda. Kako bi sustav bio podesan za korištenje na ovako složenim izborima, a uzevši u obzir i mogućnost otvaranja računa za financiranje izborne promidžbe već šest mjeseci prije roka predviđenog za održavanje izbora, Državno izborno povjerenstvo je još u zadnjem kvartalu 2020. godine započelo s pripremama za njegovu realizaciju te je rad na njegovoj realizaciji predstavljao veliki dodatni angažman službenika Državnog izbornog povjerenstva.

Edukacija izbornih sudionika

Kako je sama materija financiranja izborne promidžbe složena i za same izborne sudionike, Državno izborno povjerenstvo pripremi je Vodič za financiranje izborne promidžbe na izborima za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te Vodič za financiranje izborne promidžbe na izborima općinskih načelnika, gradonačelnika i župana te njihovih zamjenika i izborima zamjenika općinskih načelnika, gradonačelnika i župana iz reda pripadnika nacionalnih manjina, odnosno zamjenika općinskih načelnika iz reda pripadnika hrvatskog naroda.

Pripremljena su i dva dodatna *webinara*, i to jedan o financiranju izborne promidžbe na izborima za predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i drugi o financiranju izborne promidžbe na izboru općinskog načelnika, gradonačelnika i župana te njihovih zamjenika.

Navedeni vodiči i *webinari* dostupni su na mrežnim stranicama Državnog izbornog povjerenstva.

5.2.1.2. Izvješće o provedenom nadzoru financiranja izborne promidžbe

U I. krugu lokalnih izbora proveden je nadzor financiranja izborne promidžbe nad 4.336 izbornih sudionika te 156 osoba koje nisu postale izborni sudionici. Državno izborni povjerenstvo je dana 19. srpnja 2021. donijelo 1.074 izvješća o provedenom nadzoru financiranja izborne promidžbe.

U II. i III. krugu lokalnih izbora proveden je nadzor financiranja izborne promidžbe nad 730 izbornih sudionika te 18 osoba koje nisu postale izborni sudionici. Državno izborni povjerenstvo je dana 3. kolovoza 2021. donijelo 158 izvješća o provedenom nadzoru financiranja izborne promidžbe.

Na mrežnim stranicama Državnog izbornog povjerenstva *www.izbori.hr* trajno su objavljena sva izvješća o provedenom nadzoru financiranja izborne promidžbe.

Dodatno se ističe da je unatoč brojnosti subjekata nadzora, kratkoći rokova i ograničenim ljudskim resursima Državnog izbornog povjerenstva, Državno izborni povjerenstvo provelo nadzor financiranja izborne promidžbe i donijelo sve pripadajuće izvještaje u zakonskom roku.

5.2.1.3. Povrede Zakona o financiranju

Za I. krug lokalnih izbora doneseno je osam administrativnih sankcija te su utvrđene 423 povrede.

Za II. i III. krug lokalnih izbora doneseno je pet administrativnih sankcija i utvrđene su 235 povrede.

Na mrežnim stranicama Državnog izbornog povjerenstva objavljene su donesene administrativne sankcije, a o svim utvrđenim povredama Zakona o financiranju a za koje je propisana prekršajna sankcija, obaviješteno je nadležno državno odvjetništvo, u skladu s člankom 94. stavkom 1. Zakona o financiranju.

5.2.2. Dopunski izbori

Državno izborni povjerenstvo je na dopunskim izborima provelo nadzor nad 108 izbornih sudionika te dvije osobe koje nisu postale izborni sudionici.

Kao što je i prethodno navedeno, unapređenja koja su se primjenjivala na lokalnim izborima u pogledu suradnje s nižim izbornim povjerenstvima i korištenje NFIP nastavila se i na dopunskim izborima.

5.2.2.1. Izvješće o provedenom nadzoru financiranja izborne promidžbe

Na sjednici Državnog izbornog povjerenstva 1. prosinca 2021. doneseno je 77 izvješća o provedenom nadzoru financiranja nad 108 izbornih sudionika te 2 osobe koje nisu postale izborni sudionici. Izvješća su isti dan objavljena na mrežnoj stranici Državnog izbornog povjerenstva.

5.2.2.2. Povrede Zakona o financiranju

Provedenim nadzorom financiranja izborne promidžbe utvrđene su 24 povrede Zakona o financiranju za koje je, sukladno čl. 94. st. 1. Zakona o financiranju, dostavljena obavijest Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske te je izrečena jedna administrativna sankcija obustave isplate naknade troškova izborne promidžbe zbog povrede članka 58. stavka 1. Zakona

o financiranju. S obzirom da je izborni sudionik izvršio obvezu predaje izvještaja po izrečenoj administrativnoj sankciji, ona je stavljena izvan snage odlukom od 3. prosinca 2021.

5.2.3. Prijevremeni lokalni izbori

Nadzor financiranja izborne promidžbe na prijevremenim lokalnim izborima, Državno izborno povjerenstvo provelo je u suradnji s nadležnim izbornim povjerenstvima sukladno Zakonu o financiranju.

5.2.3.1. Obvezatne upute

Na prijevremenim izborima se u odnosu na nadzor financiranja izborne promidžbe primjenjivala Obvezatne upute broj FL I o suradnji Državnog izbornog povjerenstva Republike Hrvatske i nadležnih izbornih povjerenstava u provedbi nadzora financiranja izborne promidžbe.

5.2.3.2. Izvješća o provedenom nadzoru financiranja izborne promidžbe

Po provedenom nadzoru financiranja izborne promidžbe na prijevremenim lokalnim izborima, Državno izborno povjerenstvo je:

- u provedbi prijevremenih izbora za članove Gradskog vijeća Grada Pazina 1. prosinca 2021. donijelo Izvješće o provedenom nadzoru financiranja izborne promidžbe koje je objavljeno na mrežnoj stranici Državnog izbornog povjerenstva
- u provedbi prijevremenih izbora za župana i zamjenika župana Međimurske županije Izvješće o provedenom nadzoru financiranja izborne promidžbe donijet će se, s obzirom na zakonske rokove, u siječnju 2022. godine.

5.2.3.3. Povrede Zakona o financiranju

Prilikom provedbe nadzora financiranja izborne promidžbe na izboru za članove Gradskog vijeća Grada Pazina nisu utvrđene povrede Zakona o financiranju, dok je u trenutku pisanja ovog pregleda rada nadzor financiranja izborne promidžbe na izborima za župana i zamjenika župana Međimurske županije još u tijeku.

5.3. NADZOR FINANCIRANJA REFERENDUMSKIH AKTIVNOSTI

Tijekom 2021. godine Državno izborno povjerenstvo provodilo je nadzor financiranja referendumskih aktivnosti organizacijskih odbora „Dosta je stožerokracije“, „Odlučujmo zajedno“, „Zaštitimo hrvatsku kunu“ i "Odlučimo sami" vezano za imenovanje ulica u Općini Pokupsko.

S obzirom na to da ni za jednu referendumsku inicijativu tijekom 2021. godine nije istekao rok za dostavu financijskog izvještaja o financiranju referendumskih aktivnosti nakon zatvaranje posebnog računa za financiranje referendumske aktivnosti iz čl. 79. Zakona o financiranju, nadzor financiranja referendumskih aktivnosti još je u tijeku te Državno izborno povjerenstvo tijekom 2021. nije donijelo niti jedno izvješće o nadzoru financiranja referendumske aktivnosti iz čl. 85. Zakona o financiranju.

6. OSTALE AKTIVNOSTI DRŽAVNOG IZBORNOG POVJERENSTVA

6.1. SJEDNICE DRŽAVNOG IZBORNOG POVJERENSTVA

Državno izborno povjerenstvo održalo je tijekom 2021. godine 38 sjednica.

Sukladno Poslovniku o radu Državnog izbornog povjerenstva Republike Hrvatske, „Narodne novine“, broj 69/15²⁴ i 22/17²⁵, sjednice Državnog izbornog povjerenstva su javne, sazivaju se najmanje dva dana prije dana održavanja i održavaju se, u pravilu, jednom tjedno.

6.2. ZAPRIMLJENI PREDMETI

U 2021. godini zaprimljeno je 3.639 predmeta, od čega 1.810 predmeta redovnog poslovanja, 92 predmeta upravnog postupka, 1.667 predmeta lokalnih izbora, 57 predmeta dopunskih i prijevremenih lokalnih izbora, dva predmeta izbora za zastupnike u Hrvatski sabor, te 11 predmeta referendumu.

6.3. INFRASTRUKTURNI PROJEKTI

Državno izborno povjerenstvo je u 2021. godini nastavilo sanaciju zgrade u Visokoj 15 nakon potresa 2020. godine te su sanirana oštećenja na pročelju zgrade.

Od značajnih infrastrukturnih ulaganja u 2021. godini ističe se i unapređenje rasvjete na radnim mjestima sukladno potrebama zaštite na radu, adaptacija i prenamjena jedne prostorije iz skladišta u radnu sobu te obnova dijela zastarjele informatičke opreme (stolnih računala) za potrebe rada.

6.4. INTERNI AKTI

6.4.1. Pregled rada

Državno izborno povjerenstvo donijelo je 8. veljače 2021. Pregled rada u 2020.²⁶

6.4.2. Godišnji plan rada

Državno izborno povjerenstvo donijelo je 22. siječnja 2021. Godišnji plan rada za 2021.²⁷

6.4.3. Pravilnik o unutrašnjem ustrojstvu stručne službe Državnog izbornog povjerenstva Republike Hrvatske

Državno izborno povjerenstvo donijelo je 15. prosinca 2021. novi Pravilnik o unutrašnjem ustrojstvu stručne službe Državnog izbornog povjerenstva Republike Hrvatske.

²⁴ dostupan na https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_06_69_1321.html

²⁵ dostupan na https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2017_03_22_509.html

²⁶ dostupan na https://www.izbori.hr/site/UserDocslImages/2021/O%20Povjerenstvu/Pregled_rada_2020..pdf

²⁷ dostupan na https://www.izbori.hr/site/UserDocslImages/2021/O%20Povjerenstvu/Godi%C5%A1nji_plan_rada_DIP-a_za_2021..pdf

6.4.4. Strateški planovi

6.4.4.1. Strateški plan Državnog izbornog povjerenstva za razdoblje 2020.-2022.

Državno izborno povjerenstvo usvojilo je 14. ožujka 2019. Strateški plan Državnog izbornog povjerenstva Republike Hrvatske za razdoblje 2020.-2022.²⁸

Vizija Državnog izbornog povjerenstva, utvrđena navedenim Strateškim planom, je provedba izbora i referenduma na državnoj i lokalnoj razini zakonito, transparentno i u skladu sa općepriznatim demokratskim načelima, poduprijeti novim informatičkim tehnologijama.

Zadaća Državnog izbornog povjerenstva, s ciljem zakonite provedbe izbora i referenduma i postizanja veće dostupnosti informacija javnosti pa samim time i većeg stupnja povjerenja javnosti u pravilnost provedenih izbora i referenduma, ispunjava se:

- edukacijom članova izbornih tijela i tijela koja provode referendume,
- edukacijom birača u dijelu ostvarenja aktivnog i pasivnog biračkog prava,
- edukacijom subjekata nad kojima se provodi nadzor financiranja političkih aktivnosti i izborne promidžbe,
- osiguranjem i održavanjem jedinstvene informatičke podrške izbornim i referendumskim postupcima,
- suradnjom s međunarodnim organizacijama i izbornim tijelima drugih država i
- aktivnim sudjelovanjem u izradi, dogradnji i unapređivanju izbornog i referendumskog zakonodavstva te zakonodavstva kojim je regulirana provedba nadzora financiranja političkih aktivnosti i izborne promidžbe

Ciljevi, utvrđeni navedenim Strateškim planom, su:

1. Zakonito, učinkovito i transparentno provedeni izbori

1.1. Educirani članovi izbornih tijela i birači

1.2. Učinkovit i transparentan nadzor financiranja političkih aktivnosti i izborne promidžbe

1.3. Jedinstvena informatička podrška s transparentno i pravovremeno javno objavljenim podacima o provedenim izborima

Tijekom 2021. godine ostvareni su sljedeći ciljevi iz navedenog Strateškog plana:

a) Educirani članovi izbornih tijela i birači

U 2021. godini, zbog epidemioloških mjera, održana je planirana edukacija za lokalne izbore članova izbornih povjerenstava putem *webinara* s interaktivnim *chatom* na kojem je sudjelovalo cca 2.780 predstavnika nadležnih izbornih povjerenstava. Održavanje planiranih edukacija uživo nije bilo moguće zbog izvanrednih okolnosti pandemije, no unatoč tome, putem webinara edukacija je bila i dostupnija ciljnoj publici. Napominje se da je Državno izborno povjerenstvo održalo na daljinu inicijalni sastanak uoči lokalnih izbora s budućim predsjednicima županijskih izbornih povjerenstava i Izbornog povjerenstva Grada Zagreba u veljači 2021. na kojem su sudionici upoznati s osnovnim pravima i obvezama.

Članovi biračkih odbora na lokalnim izborima imali su na raspolaganju i Podsjetnik za rad biračkih odbora na Lokalnim izborima 2021. (dalje: Podsjetnik) te dodatno *webinar* „Edukacija biračkih odbora–Lokalni izbori 2021.“ koji je izrađen u suradnji sa CARNET-om, dok je za

²⁸ dostupan na

https://www.izbori.hr/site/UserDocImages/O_Povjerenstvu/Strate%C5%A1ki_plan_Dr%C5%BEavnog_izbornog_povjerenstva_Republike_Hrvatske_2020.-2022..pdf

dopunske izbore pripremljen i novi Podsjetnik za rad biračkih odbora na Dopunskim izborima 2021.

I za lokalne izbore, biračima je na raspolaganju bio popis najčešćih pitanja i odgovora putem kojeg su se mogli informirati o aktivnom i biračkom pravu i lokalnim izborima općenito.

Edukacija mladih birača koja je započela u 2020. godini u predpandemijsko vrijeme, 2021. godine nastavila se u periodu od veljače do travnja (tj. do lokalnih izbora) putem predavanja na daljinu te je održano 13 predavanja u četiri srednje škole u tri grada te je njima bilo obuhvaćeno gotovo 300 maturanata. Na mrežnim stranicama Državnog izbornog povjerenstva i dalje je dostupan *webinar* s edukacijom mladih birača te kviz za provjeru znanja i anketa.

b) Učinkovit i transparentan nadzor financiranja političkih aktivnosti i izborne promidžbe

Cilj je ostvaren uspostavom tj. razvojem i objavom on-line edukacija namijenjenim subjektima nad kojim Državno izborni povjerenstvo provodi nadzor redovnog financiranja.

U odnosu na edukaciju subjekata nadzora na lokalnim izborima, pripremljeni su i objavljeni Vodič za financiranje izborne promidžbe na izborima za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, Vodič za financiranje izborne promidžbe na izborima općinskih načelnika, gradonačelnika i župana te njihovih zamjenika i izborima zamjenika općinskih načelnika, gradonačelnika i župana iz reda pripadnika nacionalnih manjina, odnosno zamjenika općinskih načelnika iz reda pripadnika hrvatskog naroda te *webinari* Financiranje izborne promidžbe na izborima za predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i Financiranje izborne promidžbe na izborima općinskih načelnika, gradonačelnika i župana te njihovih zamjenika.

Za potrebe suradnje nižih izbornih povjerenstava s Državnim izbornim povjerenstvom u provedbi nadzora financiranja izborne promidžbe na lokalnim izborima, Državno izborni povjerenstvo je održalo interaktivni *webinar* s članovima izbornih povjerenstava i osoba iz stručnih timova koje su bile zadužene za nadzor financiranja u svom izbornom povjerenstvu.

c) Jedinствена informatička podrška s transparentno i pravovremeno javno objavljenim podacima o provedenim izborima

Cilj je ostvaren osiguranjem jedinstvene informatičke podrške lokalnim, dopunskim i prijevremenim lokalnim izborima koji su se održali u 2021. godini.

Korištenjem jedinstvene informatičke podrške izborima osigurana je unificiranost provedbe pojedinih aktivnosti u izbornim procesima, dok se javnom objavom svih provedenih radnji i izbornih rezultata jača povjerenje javnosti u zakonitost provedbe pojedinih izbornih procesa, pa samim time i u zakonitost provedbe izbora kao cjeline.

6.4.4.2. Strateški plan Državnog izbornog povjerenstva za razdoblje 2022.-2024.

Državno izborni povjerenstvo usvojilo je 12. travnja 2021. Strateški plan Državnog izbornog povjerenstva Republike Hrvatske za razdoblje 2022.-2024.²⁹

6.4.4.3. Strategija upravljanja rizicima

Državno izborni povjerenstvo je dana 12. travnja 2021. donijelo Strategiju upravljanja rizicima kao i Odluku o ustrojavanju registra rizika.

²⁹ dostupan na

https://www.izbori.hr/site/UserDocImages/O_Povjerenstvu/Strateski_plan_2022.-2024..pdf

6.5.SUDJELOVANJE U RADNIM GRUPAMA I DAVANJE MIŠLJENJA NA PROPISE VEZANE ZA DOGRADNJU I UNAPREĐIVANJE IZBORNOG ZAKONODAVSTVA I ZAKONODAVSTVA KOJIM JE PROPISAN REDOVNI GODIŠNJI NADZOR, NADZOR FINANCIRANJA IZBORNE PROMIDŽBE, NADZOR FINANCIRANJA REFERENDUMSKIH AKTIVNOSTI TE SUDJELOVANJE U NACIONALNIM POLITIKAMA

6.5.1. Zakonodavne izmjene

Državno izborno povjerenstvo očitivalo se na Nacrtu prijedloga zakona o referendumu u siječnju 2021. godine te je održalo sastanke s predstavnicima Ministarstva pravosuđa i uprave vezano za potrebu reguliranja nadzora financiranja referendumskih aktivnosti za pojedine nove institute koji se javljaju u Nacrtu prijedloga zakona o referendumu, a ne prate ih odgovarajuće izmjene Zakona o financiranju.

6.5.2. Nacionalne strategije i akcijski planovi

Državno izborno povjerenstvo sudjelovalo je na sjednicama Savjeta za korupciju tijekom 2021. godine te je član radne skupine za izradu Strategije sprječavanja korupcije za razdoblje od 2021. do 2030. godine, u čijem Akcijskom planu za razdoblje od 2022. do 2024. je Državno izborno povjerenstvo predviđeno kao dionik.

Državno izborno povjerenstvo sudjeluje u Savjetu inicijative Partnerstva za otvorenu vlast te je predviđeno kao dionik Akcijskog plana za provedbu inicijative Partnerstvo za otvorenu vlast za razdoblje od 2022. do 2023. godine, čije donošenje se očekuje 2022. godine.

Državno izborno povjerenstvo bit će uključeno kao dionik u Nacionalni plan za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2021. do 2027. godine (čije donošenje se očekuje 2022. godine) te je na tu temu bilo u kontaktu s Uredom za ravnopravnost spolova.

6.6. MEĐUNARODNE AKTIVNOSTI

6.6.1. Članstvo u međunarodnim organizacijama

Državno izborno povjerenstvo je dugogodišnji član Udruženja europskih izbornih dužnosnika (*Association of European Election Officials – ACEEEO*), a od 2016. i član izvršnog odbora ACEEEO-a, te dugogodišnji član Udruženja svjetskih izbornih tijela (*Association of World Election Bodies – A-WEB*).

6.6.2. Sudjelovanje u međunarodnim aktivnostima

S obzirom na pandemiju koronavirusa koja je obuhvatila cijeli svijet, ograničila se mogućnost sudjelovanja *in vivo* na međunarodnim događanjima te su ona preseljena u virtualni svijet.

Dužnosnici i službenici stručne službe sudjelovali su na čitavom nizu seminara, simpozija i okruglih stolova koje su organizirali ACEEEO, A-WEB, International Foundation for Electoral Systems (IFES), International Centre for Parliamentary Studies(ICFS) i druge međunarodne organizacije, a teme su se mahom odnosile na izazove provođenja izbora i popratnih radnji u vrijeme pandemije.

Državno izborno povjerenstvo imenovano je za kontaktnu točku za Republiku Hrvatsku u Europskoj mreži suradnje koja je osnovana na razini Europske unije temeljem Preporuke Europske komisije o mrežama suradnje u području izbora, transparentnosti na internetu, zaštiti od kibersigurnosnih incidenata i borbi protiv kampanja dezinformiranja u kontekstu izbora za

Europski parlament. Predstavnicima Državnog izbornog povjerenstva sudjelovali su na četiri sastanka mreže u 2021. godine te sudjelovali u pripremi odgovora na dva upitnika Europske komisije o glasovanju mobilnih EU građana.

Državno izborno povjerenstvo sudjelovalo je ove godine i na pojedinim sastancima Europskog odbora o demokraciji i upravljanju Vijeća Europe (European Committee on Democracy and Governance) odnosno njene Radne skupine o demokraciji i tehnologiji.

Dužnosnici Državnog izbornog povjerenstva također su aktivno sudjelovali i u sljedećim aktivnostima:

- predavač na *webinaru* u organizaciji IFES-a o utjecaju epidemije virusa SARS-CoV-2 (COVID-19) na provedbu izbora 25. ožujka 2021.
- sudjelovanje na Glavnoj skupštini i Izvršnom odboru Udruženja europskih izbornih dužnosnika (ACEEEO 21. i 28.. rujna 2021.)
- predavač na godišnjoj konferenciji (ACEEEO 28.-29. rujna 2021.)
- predavač na međunarodnoj online konferenciji u organizaciji IFES-a o nadzoru financiranja referendumima 24. studenoga 2021. organizaciji

U listopadu 2021. na daljinu je održani i bilateralni sastanak s predstavnicima finskog ministarstva pravosuđa u okviru projekta Vaalipoli-Valpoolen-Election Pool, kojem su prisustvovali osim predstavnika Državnog izbornog povjerenstva i predstavnici Ministarstva pravosuđa i uprave. Tema sastanka je bilo djelovanje nacionalnih mreža suradnje, izbornom sustavu, iskustvu provedbe izbora u vrijeme pandemije te kibernetičkoj sigurnosti izbora.

U prosincu 2021. godine ostvarena je i studijska posjeta delegacije Središnjeg izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine Državnom izbornom povjerenstvu Republike Hrvatske tijekom koje su razmijenjena iskustva u provedbi nadzora financiranja političkih aktivnosti i izborne promidžbe.